

NEW WORLD 2.022

Každý vo svojom vlastnom rytme

BARBORA FORKOVIČOVÁ

Nedeľný program Divadelnej Flory nám po tematicky ťaživej sobote odhalil nové, o čosi svetlejšie horizonty. Michael Turinsky nás vďaka svojej výnimočnej osobnosti a takisto prostredníctvom performance *Precarious Moves* zaplavil obrovskou dávkou pozitívnej energie, no zároveň aj viacerými podnetnými úvahami napríklad o spolužití rôznych skupín obyvateľstva v zjednotenej spoločnosti. Na otázku, akú revolúciu by rád videl vo svete, odpovedal – revolúciu, v ktorej sa všetci spojíme a budeme zároveň čeliť výzvam tohto spojenia. Medzi ne totiž určite patrí aj akceptovanie skutočnosti, že každý z nás vedie svoj život podľa svojich možností a v šťastnejšom prípade aj podľa vlastných predstáv. Michaelovi napríklad kvôli jeho handicapu veľa vecí trvá dlhšie než ostatným, niektoré činnosti, pre iných bežné, nedokáže vykonávať vôbec. On však mení tento uhol pohľadu a svoju pomalosť chápe a prezentuje ako formu rezistencie voči uponáhľaným časom vyžadujúcim neustálu produktivitu.

Ani sme sa nenazdali a prehupli sme sa do druhého festivalového týždňa. Nechajme sa inšpirovať Michaelom (ale aj tvorcami inscenácie *Vnímání*, ktorá takisto volá po spomalení) a ponorme sa do hĺbky dní, objavujeme nové aspekty udalostí a vecí. Každý vo svojom vlastnom rytme, no s vedomím, že sme v tom všetci spolu.

ROZHOVOR S IVANEM BURAJEM

STRANA 4–5

Radostné pohyby

JAN DOLEŽEL

Rakouská pohybová performance *Precarious moves* Michaela Turinského z Tanzquartier Wien na mě zapůsobila výjimečnou energií, která vytvořila atmosféru naprosté otevřenosti. Turinsky jí dosahuje svou autenticitou. Za její projevy považuji například kontakt s diváky v podobě neobvykle dlouhých střetnutí pohledem doplněných i úsměvem – tyto chvíle působí opravdu upřímně, byť mohou být nazkoušené a pouze vzbuzovat zdání spontaneity. Turinsky v průběhu večera vybízí diváky, aby se smáli spolu s ním. Na tento smích pak reaguje svým vlastním smíchem – jde o chvíle absolutní vzájemnosti. Za těchto okolností pak může dojít k momentům, kdy performer s klidem, tedy bez jakékoliv invazivnosti a vnějškovosti, vysloví do publika výzvu a ta je vyslyšena a splněna. Konkrétně jde o prosbu, aby někdo z diváků vytvořil z papíru lodičku. Jedna z divaček se bez známek rozpaků zvedla a přišla na scénu, kde lodičku poskládala a s Turinským prohodila pár přátelských slov. Žádný tlak pozornosti z upřených očí nebyl cítit. Až jsem měl pocit, že můžu vstát a jít na jeviště také interagovat, svobodně se připojit.

Blízkost, rovnost, partnerství, které je mezi jevištěm a hledištěm nastoleno, podporuje v první třetině performance nazvané *Tree* minimalistická výprava. Scénografií tvoří sytý bílá plocha, která vykrývá i většinu horizontu. Při nasvícení této plochy dochází k odrazu světla a tím rozzáření celého prostoru, tedy diváci v hledišti nejsou ve tmě. Tvůrci tím publikum vyvazují ze zvědavé voyeurské pozice, do které lze v případě handicapovaného performerů velice snadno spadnout. S tím souvisí i práce s časem. Michael Turinsky se po jevišti pohybuje ve svém přirozeném tempu, nemáme tedy nic do činění s hyperbolizovanou výpovědí ze života vozíčkáře, ale s jeho zakoušením 1:1. Vidíme, jak otvírá láhev s tonikem, staví dětskou železnici, to vše v plné časové dotaci. Nikdy však nedochází ke znučenému čekání, vše se děje v atmosféře radosti, která umožňuje sdělovat komplikované téma pohybu, svobody nebo proměny společnosti. A tak všechny tři části večera – *Tree*, *Wood*, *Wind*, k nimž se vážou tři odlišné výrazové prostředky – lecture performance, zpěv, pohyb – působí uvolněně a tvoří kompaktní tvar.

ÚT 17. 5.

11:00–12:00 | Konvikt | šapitó | volný vstup
Kosmos | beseda k inscenaci

16:30–17:05 | S-klub
Moritz Ostruschnjak

TANZANWEISUNGEN

(It won't be like this forever)

Brilantní gesto, reagující na sociální distanci posledních dvou let, založené na fúzi různorodých tanečních stylů a jejich neotřelém prolínání. „Energická smršť“ Daniela Conanta v důmyslné kompozici oceňovaného německého choreografa, jež vznikla ve spolupráci s Bavorskou státní operou, byla přizvána na Tanzplattform Deutschland a zvolena do selekce Twenty21 Artist networku Aerowaves.

Beseda po představení

19:30–21:10 | Moravské divadlo
Wolfgang Borchert – Miroslav Bambušek

MOJE ŘÍŠE JE Z TOHOTO SVĚTA

Studio Hrdinů Praha

Expresivní, nadčasový, protiválečný apel Miroslava Bambušky, jenž získal Cenu Františka Balvína pro nejlepší tuzemskou inscenaci vycházející z německojazyčné předlohy. Elektrizující herecký výkon Saši Rašilova v roli předčasně zesnulého německého spisovatele a dramatika, sugestivně reprodukcujícího největší trauma 20. století.

22:00–02:30 | Konvikt | šapitó | volný vstup
Revírník lásky | DJ set

Ozvěny z publika

— k inscenaci Precarious Moves

Potěšilo mě, jak vděčné a bezpečné prostředí dokázal Michael Turinsky s diváky vytvořit. Po jevišti se pomalu kutálí láhev růžového toniku a vy si přejete, aby se pohyb nikdy nezastavil. Je vám totiž při tom společném pozorování dobře.

MARTIN, STUDENT

Mě na tom bavilo, že si nás získal už prvními dvěma větami a všichni v publiku jsme přistoupili na to jeho specifické tempo a charakter performance. Dokázal na nás zapůsobit, aniž by v nás vzbuzoval lítost ze svého postižení. Já mám totiž vždycky nutkání, tendenci takovému člověku v dobré víře pomoci. Turinsky nás ale s naprostou přirozeností a lehkostí adaptoval na své tempo, dokonce ho tematizoval a bylo to moc příjemné sledovat. Líbilo se mi i členění performance na tři části. S lehkostí zvládl pojednat o hrozně těžké věci a myslím si, že to bylo díky jeho osobnosti, na které to celé stálo. Mně se to moc líbilo!

KRISTÝNA, STUDENTKA

Prozatím nejlepší představení, co jsem na Floře viděl!

JAKUB, HISTORIK

Myslím, že jsem letos už odpověděl na vše

MARYANA KOZAK A EMA ŠLECHTOVÁ

Letošní Divadelní Flora zasvětila část české činoherní dramaturgické linie osobnosti Ivana Buraje. Režisér a umělecký šéf brněnského HaDivadla letos představil na olomouckých jevištích inscenace *Naši*, *Vnímání* nebo *Kosmos*. Dlouhodobě se zabývá konceptem nerůstu, který se pomalu stává nejen sjednocujícím činitelem projektů jeho domovského HaDivadla, ale i ideovou směrnicí samotné instituce.

Na Divadelní Floru jezdíte již několik let a letos na ní dokonce trávíte delší dobu v kuse. Jaký máte k festivalu vztah? Umí vás stále překvapit?

Flora pro mě byla vždy spojena s jednou nebo dvěma nocemi a představovala intenzivní zážitek podobný hostování s divadlem. Letos mám konečně pocit, že tady na chvíli zakořeňuji. Představuji si svou paralelní olomouckou existenci, stávám se místním člověkem. Zrovna včera jsme debatovali o tom, jaké by bylo žít v Olomouci. Takže je i v rámci naší nerůstové sezóny pro mě příjemné nemít utilitární pocit, že jsme přijeli odevzdat produkt, ale že skutečně můžeme s prostředím trochu splývat, nasá-

vat jeho atmosféru a být tady vědoměji. Herci ocenili, že se díky tomu mohli na místo intimněji naladit, obzvláště před inscenací *Vnímání*, pro kterou je to nesmírně důležité... Je mi sympatické, že jsme na Floru zvaní opakovaně, a myslím si, že tak budujeme s festivalem dlouhodobější vztah. Můžeme se divákům představovat v jakési kontinuitě a oni mohou přemýšlet na tím, jak se naše divadlo vyvíjí. Vnímám to jako jednu z nerůstových hodnot, dáváme si čas na to se poznávat hlouběji do všech důsledků.

Mám pocit, že Flora z českých festivalů nejvíce usiluje o kontinuitní vazby, o hlubší dramaturgii. Není pouhým bazarem projektů, které momentálně letí nebo dostaly ceny.

Stíháte na festivalu navštěvovat i jiná představení?

Musím se přiznat, že letošní ročník je pro mě náročný. Mám na Floře spoustu produkcí a využívám každé volné chvíle, abych dohnal svůj rodinný život. Včera například přijeli moji rodiče a oslavili jsme tu narozeniny mé mámy.

V inscenaci *Vnímání* pracujete s principem zpomalení a seberefektivním nicneděláním. Nudíte se někdy? Dokážete si najít čas na to být sám se sebou?

Když jsem připravoval *Vnímání*, tak jsem se dostal do nejextrémnějšího stavu hyperproduktivity, až na hranu vyhoření. Je pro mě velkou otázkou, jak takovým stavům skutečně vzdorovat. Jeho námět byl zvolen jako forma sebeobran, zkoušení pro mě bylo zčásti arteterapií. Potřeboval jsem vnést zpomalení do své práce. Nemám ovšem pocit, že bych byl díky tomu teď pomalejší.

Přemýšlíte také nad psychohygienou v divadelním prostředí?

Psychohygiena je podle mě velmi důležitým tématem. Nazval bych ho jako balík „péče o zaměstnance“. Instituce by měly dávat větší prostor jednotlivcům a vybízet je k péči o sebe v rámci práce. Když si vezmete profily tvůrců českého divadla, jejich osudy končí často velmi tragicky. My pak máme ještě tendenci okolnosti tragédie nějak zvláště heroizovat a vytvářet ze situace potvrzení autenticity tvorby, místo toho, abychom v nich viděli nějaké systémové selhávání. Přijde mi to strašně smutné. Takže ten balíček péče by měl obsahovat nejen péči o sebe, ale také o vztahy na pracovišti. Myslím si, že součástí každého dobrého divadla je i existence okénka pro setkávání se a upřímné sdílení problémů v kolektivu. Přitom je důležité, aby v tomto okénku nic nebylo zakázané, žádné pocity zpochybňování. Součástí péče je také celoživotní vzdělávání zaměstnanců. Některé momenty lze zavádět už teď, ale některé budeme moci uvést do provozu teprve tehdy, až se stane z těchto položek legitimní součástí našich rozpočtů. Až se s nimi bude počítat jako s normální součástí zdravě fungující instituce. Osobně nemám rád slovo „normální“ ani „zdravě“, ale v tomhle případě je obě používám.

V dramaturgickém úvodu k inscenaci *Naši* jste mluvil o tom, že divák může od rodinného konfliktu na jevišti pohodlně odstoupit a sledovat ho z povzdálí. Máte pocit, že pro divadlo je výhodné udržovat si bariéru mezi intenzivními a osobními tématy?

Určitě bych to neřekl takto dogmaticky. Divadlo, nebo obecně umění, je skvělé v tom, že nabízí různé formy intenzit a různé formy vhledu. Může nečekaně odkrývat jiné perspektivy, ale přitom zůstává legitimní i tradice dejme tomu Brechtovského divadla, nebo naopak tradice, které se vrací ke kořenům divadla jako rituálu, které mohou být až halucinační... Ostatně, když si vezmeme perspektivu, kterou sledujeme v inscenaci *Naši* a kterou nahlížíme na *Kosmos*, tak právě tyto dvě inscenace mohou naznačovat, že i z různých vzdáleností má smysl divadlo dělat. *Kosmos* je v mém chápání snaha diváka úplně ponořit do inscenace a zhypnotizovat ho, zatímco *Naši* pracují s odstupem, protože téma, které komunikují, je příliš čerstvé a citlivé a je tedy dobré od něj trochu poodstoupit.

Mě dnes napadla otázka: Je divadlo pro každého?

To je otázka, nad kterou také často přemýšlím, ale vlastně nemám ani pro sebe, ani pro vás uspokojivou odpověď. Ale přijde mi sympatické, že v debatách o vzdělávání se v umění je mnohem důležitější než pojem učení pojem odnaučování se. Myslím si, že v sobě máme strašně moc zbytečných předsudků a bariér a přesně tyto věci bychom se měli odnaučit, odbourat je a dokázat se podívat na svět jako na čarovné místo.

Myslíte si, že má divadlo šanci měnit perspektivy?

Doufám, že ano. Také proto ho dělám. Někdy se stane, že v člověku dané dílo rezonuje a dá mu zakusit hlubinný přerod, díky kterému se stává lepším partnerem, přítelem, a třeba pak i někomu zachrání život. Myslím, že divadlo může vytvořit v člověku jistý druh vnitřní atmosféry či prostředí, a činit ho citlivějším vůči skutečnosti, že jsme součástí celku.

Vyhledáváte v životě konflikt, nebo spíše pozorujete a neúčastníte se?

Konflikt určitě nevyhledávám. Jsem dost emoční člověk, především v osobních vztazích, a nemám rád dlouhodobé konflikty. Pobývání v konfliktu je peklo. Z domova jsem zvyklý na rychlé, zdravé konflikty, které čistí vzduch. Pod nimi je ovšem vždy láska.

Dělá z vás divadlo odvážnějšího člověka?

Na to nedokážu odpovědět. Člověk je díky divadlu možná zvyklý přirozeněji promlouvat k většímu počtu lidí, ale nedovolují si tvrdit, že je to skutečná odvaha. Někdy mám pocit, že hodně pracuji, abych nemusel tolik žít a řešit všechny své osobní problémy.

Co přijde po nerůstu? Poroste opět HaDivadlo?

Vytvořili jsme osobní hygienu repertoáru, který byl značně široký. Zdernírovali jsme hodně inscenací. Nyní máme čistý stůl, aby mohlo něco nového třeba organicky přirůst. V poslední době například reflektujeme aktuální společensko-politickou situaci a hodně čteme ukrajinskou a ruskou dramaturgii. Zároveň bych rád řekl, že nerůst není o lenosti nebo neaktivitě. Spíše je o tom dát si hodně času na váhání, ambivalenci.

Řekl byste něco k olomoucké intervenci *Vernisáže*?

Ten byt je nádherný, jsem nadšený! Pan Jeništa je velkorysý, že nás pozval. Je zajímavé, že v intervencích k *Vernisáži* pozorujeme stále stejný text, ale každý byt má jinou konkrétnost a jiné repliky nebo situace, které v něm vystupují do popředí. Stává se tak zvláštním lakmusovým papírkem a inscenace spodním portrétem bytu.

Existuje otázka, kterou byste si přál při rozhovoru dostat, a zatím se tak nestalo?

Od nerůstové sezony zažívám nejhutnější rozhovorové období ve svém životě a naopak bych otázky odebíral. Mám totiž obavu, že se opakuji a autenticita se ztrácí. Myslím, že jsem letos už odpovídal na vše, na co jsem měl, a spíš bych potřeboval více mlčet.

IVAN BURAJ

Působí od roku 2015 jako umělecký šéf brněnského HaDivadla, kde dosud uvedl deset titulů. V rámci jednotlivých divadelních sezón zpracovává rozličná témata od krize jedince ve společnosti, kritiky antropocentrismu přes klimatickou krizi až k současné sezóně s mottem Nerůst. Za svou inscenaci Gorkého *Maloměšťáku* získal v roce 2019 Cenu Divadelních novin v kategorii Činohra.

FloraLab: Už je na všechno hodně pozdě

ZUZANA MACOURKOVÁ

Mudrování nad Vernisáží

E.R.

Jako taková malá jednohubička se na festivalu o nedělním podvečeru objevila třetí z hadivadelních intervencí, aktovka *Vernisáž* uvedená v bytě „jednoho z olomouckých diváků“, jak mi pošpítal program. Na kraji Bezručových sadů mocný nárožní dům stojí. Lidičky kolem něj se schází, představení za chvíli započne. Akce je to komorní, v prodeji snad pouhých sedmnáct lístku. Nediv se diváku! Byt není – na rozdíl od pomníku ze sobotní chilské inscenace – nafukovací. I jdeme dovnitř, po eliptickém vřetenovém schodišti pomalu se šinu, nejsem přeci jen už nejmladší. Ale požitek estetický plně mi námahu mou nahradí. Jsme pěkně uvítáni ve velkorysém několikapokojovém bytě, a tu už špíl začíná se odvíjet. V kontrastu značném skví se tu předimenzovaný teatrální projev manželů a podehrané civilní aktérství jejich prchlivého návštěvníka. Jak radí mu, jak naléhají... a on se zatím stále více stahuje do sebe, zraněn a uzavřen ve své nejistotě. Ani bych nepotřeboval narážky na Václava Havla, pomyslí si. Ty postavy by totiž mohly dost dobře žít dnes. Manželé se svou hladovou potřebou exhibice a nešťastný známý s labilní slabostí, nerozhodností a neschopností postavit se problémům. Divadlo se končí, vlahý večer mě vynese do sadů. Hadivadelní *Vernisáž* mi ho osladila jako takový čokoládový bonbonek, který člověk objeví docela překvapen na dně jinak prázdné krabičky.

Hanička Zagorová | Diskohrátky
– YouTube

V sobotu odpoledne jsme se s ostatními diváky účastnili herecké zkoušky autorského textu *Nikola 2030, 2045, 2080*, který na svou premiéru v HaDivadle teprve čeká. Ve chvíli, kdy se tato tvůrčí intervence k inscenaci *Vnímání* bude konat na domovské scéně, přítomní mají ležet na zemi, ve tmě a mají k tomu poslouchat scénické čtení s hudebním podkresem. My měli na parkánu Konviktu zážitek úplně odlišný, avšak dal se určitým způsobem zprostředkovat. Třeba já jsem si nakonec lehla a ty oči jsem si zavřela, k čemuž nás i režisér a autor textu Ivan Buraj vyzýval. Mělo to ale za následek, že jsem se někde v prostřední části příběhu ztratila. Napůl jsem se propadla do svých myšlenek, a byla tak mimo při popisu virtuální reality použité pro vysvětlení té, současné. Šlo o utopický popis budoucnosti, kdy se v roce 2025 vyhlásí nerůstová transformace a vše se radikálně změní. Proto pro hlavní postavu, bývalou influencerku, najednou její život ztrácí jakýkoliv smysl a my tyto pocity vnímáme skrze tři herečky a tři rána – jedno v roce 2030, další 2045 a následně 2080. Ještě pro představu, Nikole je na začátku asi 22 let, což znamená, že jsme obě stejně staré, ale přesto jsem jí vůbec nerozuměla. Snažila jsem se najít ve spoustě filozofických idejích, které ale, podle mého chápání nerůstu, nebyly tak úplně nerůstové. Tato utopická budoucnost ukazuje nerůst jako něco, co vlastně člověku vezme intimitu, protože bude žít už jen v komunitě. Podle mě, ale takový život nutně neimplikuje ztrátu soukromí. Spíše si říkám, zda ztráta soukromí nenastává už dnes, při přesycení sdílením na sociálních sítích a při všeobecné rychlosti světa. Takže Nikola působí jako jakýsi opak k *Vnímání*, potažmo k celé současné sezoně HaDivadla. Doufám, že v této utopické budoucnosti se má alespoň příroda lépe, tedy to, co se z ní podařilo zachránit. S malým odstupem mě napadla myšlenka, že my jako lidé jsme se dobře už měli, a teď došel prostor pro náš komfort a máme se upozadit.

ST 18. 5.

11:00–12:00 | Konvikt | šapitó | volný vstup
Moje říše je z tohoto světa | beseda k inscenaci

13:30–15:15 | Konvikt | šapitó | volný vstup
BEAUTIFUL NEW THEATRES
Jak by mohla vypadat divadla budoucnosti?
Rozprava o utopích, potenciálně realizovatelných v rámci divadelních institucí, s redaktory časopisu CEDIT.

16:00–17:30 | Konvikt | filmový sál
LIDI KRVE
(Česká republika 2021 | režie Miroslav Bambušek)
Drama o stigmatu minulosti. Symbolické putování napříč časem v rozporuplně přijímaném, nejednoznačném filmu autora a režiséra festivalové inscenace
Moje říše je z tohoto světa.
Beseda po projekci

19:30–20:40 | S-klub
KOHLHAAS
(podle Heinricha von Kleista)
Lachende Bestien
O cestě muže, jemuž se stala křivda a jenž se v touze po dosažení spravedlnosti uchýlil k násilí. Kleistův hrdina překročil zákon, Lachende Bestien – v rámci autorského komentáře – „překračují interpretací“. „Ekoteroristická inscenace“ režiséra Michala Háby, jehož *Hrdiny kapitalistické práce* a *Zámek na Loiře* vyvrcholil netradičně podzimní 24. festivalový ročník.

21:15–22:30 | Konvikt | šapitó
FLOEX | koncert
Speciální projekt multimediálního umělce Tomáše Dvořáka, v němž na akustické bicí hraje robot Josef z počítačové hry *Machinarium*.

22:45–02:30 | Konvikt | šapitó | volný vstup
Sestra | DJ set

SONG DNE

Kylie Minogue | The Loco-Motion
vybrala redakce

Kontext

— o svobodě pohybu

Svoboda pohybu je pro mě radost ze života.

PETR KLARIN KLÁR, PUBLICISTA

Svoboda pohybu pro mě znamená svobodu myšlenek. Když se nemůžeme „hýbat“, nemůžeme tím pádem poznávat nové perspektivy, mluvit s lidmi, nemůžeme vidět za hranice toho našeho malého já. Jakmile se můžeme pohnout z místa a poznávat nové lidi, získáváme nové informace a rozšiřujeme si obzory a je jedno, jestli jedeme k sousedovi, do Prahy, Maroka nebo Senegalu. Náš svět je globální a bez svobody pohybu – v tom malém i v tom velkém – nemůžeme fungovat, nepoznáme sami sebe a nemůžeme myslet.

LENKA HRABALOVÁ, ARABISTKA A TLUMOČNICE

Svoboda pohybu jsou pro mě volné spodáry!

LUKÁŠ NAJDEKR, VĚDEC

šéfredaktorky: Pavlína Drnková, Daniela Hekelová | redakce: Amálie Bulandrová, Jan Doležel, Barbora Forkovičová, Eliška Raiterová, Ema Šlechtová | korektura: Zuzana Snopková | layout a sazba: Dominik Tyl | foto: Lukáš Horký, Ondřej Hruška | tisk: Tiskárna ČD | web: www.divadelniflora.cz

za finanční podpory

MINISTERSTVO
KULTURY

Olomoucký kraj

Velvyslanectví
Spolkové republiky Německo
Praha

nationales
performance
netz

Die Beauftragte der Bundesregierung
für Kultur und Medien

Ein Projekt des Tanzquartier Wien
in Kooperation mit dem
Bundesministerium für europäische
und internationale Angelegenheiten

Státní fond kultury ČR

pořadatel

v partnerské
spolupráci

Univerzita Palackého
v Olomouci

generální
mediální
partner

hlavní
mediální
partner

